

**UN REGIZOR CÂT VEACUL
- JEAN GEORGESCU -**

Regizorul de film Jean Georgescu s-a născut în primul an al veacului trecut și ne-a părăsit la o vârstă foarte înaintată, în primăvara anului 1994, după ce împlinise 93 de ani, rămânând în istorie drept un regizor aproape cât veacul. Ziua sa de naștere era la 25 februarie „pe stil nou” (am serbat-o împreună nu o dată, în ultimele decenii ale vieții sale).

Încă de la începutul anilor '20, Jean mele Georgescu (încă Ion pe vremea aceea) devenise actor de teatru în mici companii bucureștene, alături de Elvira Popescu și Alexandru Mihalescu, pentru ca, în 1923, să debuteze și pe ecran (tot ca actor), în melodrama rural-istorică „Țigăncușa de la iatac” de Alfred Halm. Ca regizor și scenarist, Jean Georgescu debutează în 1924, când realizează, „după o nuvelă franțuzească”, filmul în două acte „Milionar pentru o zi”, în care juca rolul pictorului Bob, alături de Gaby Mihailopol (Lulu) și Lucreția Brezeanu (Proprietăreasa). Au urmat și alte câteva roluri în filmele acelor ani: un dublu rol, George Azureanu și Marc Antoniu în „Năbădăile Cleopatrei” de Ion Șahighian (1925), locotenentul Paul Azureanu în „Maiorul Mura” de Ion Timuș (1928) și Gioni în scurt metrajul „Așa e viața” de Marin Iorda (1928).

Cu acest film în geamantan - care i-a deschis, în continuare, drumul spre film -, Jean Georgescu pleacă în 1929 la Paris. În capitala Franței frecventează Studiourile „Pathé” și „Paramount-Joinville” pentru a se familiariza cu producția filmului sonor; apare, ca interpret, alături de Polla Illery, în versiunea românească a filmului „Télévision” de Jacques Salvatori (1930), scenariile de-ale sale sunt acceptate de producătorii francezi, astfel încât are posibilitatea să le transforme în filme, realizând scurt metrajul „La miniature” (1930), lung metrajul

„L'heureuse aventure” (1935), metrajul mediu „Les compagnons de St. Hubert” (1937), între timp scenariul său „Ça colle” fiind transpus pe ecran de Christian Jaque (1933).

Izbucnirea celui de Al Doilea Război Mondial îl găsește pe cineastul „Georgesco” în plină activitate de pregătire a unui alt lung metraj, „Le satanique Monsieur Fougère” dar în acel grav moment istoric - când mulți cetățeni români părăseau, de spaima războiului, țara - regizorul Jean Georgescu a simțit nevoia să revină acasă, unde este implicat de profesorul Ion I. Cantacuzino în cel mai important proiect cinematografic al Oficiului Național Cinematografic (O.N.C.), ecranizarea comediei lui I.L.Caragiale „O noapte furtunoasă”, film a cărui premieră va avea loc în 1943. Realizat în vreme de război, în condiții de camuflaj și de amenințări permanente - fără a-și putea traduce în fapt proiectele inițiale, printre care construirea unui vast decor exterior (conceput de arhitectul Ștefan Norris), cuprinzând întreg cartierul din Dealul Spirii, unde se afla casa lui Jupân Dumitrache

-, filmul regizorului Jean Georgescu, deși au trecut atâtea ani și atâtea decenii de la premieră (sau tocmai de aceea), rămâne, nedetronat, în fruntea ecranizărilor caragialene. După „trei ani fatidici” de la filmul precedent, Jean Georgescu și-a întâmpinat spectatorii cu o nouă comedie cinematografică, „Visul unei nopți de iarnă” (după piesa cu titlu omonim a lui Tudor Mușatescu).

Filmul „Visul unei nopți de iarnă” a avut o poveste zbuciumată, evocată chiar de regizor în „Spovedania unui regizor” („Cinema”, 16 martie 1946): „Am avut cu acest film atâtea greutăți, încât astăzi când e gata sunt confuz. Am fost întrerupt puțin după începere, de bombardamente aeriene. Fuga, evacuează pelicula, costumele etc. Am reînceput peste un an. Din peliculă o parte s-a pierdut, alta s-a alterat.

Multe din costume s-au pierdut, de asemenea. Caută și fă altele la fel.

Actorii s-au schimbat oarecum la figură și la înfățișare, eu am uitat șirul subiectului și am pierdut linia conducătoare, tonalitatea vorbei etc. Multe, multe și nenumărate au fost greutățile acestui film. Îndrăznesc să afirm că noi suntem niște eroi și nici un regizor sau actor străin n-ar fi putut face în condițiile acestea un film. Se vede treaba că e ceva de capul nostru, dacă totuși l-am dus la bun sfârșit”. După ce, în anul 1951, împreună cu Victor Iliu, Jean Georgescu semna lung metrajul „În sat la noi” Jean Geogescu un film care, deși era, evident, o comandă social-politică, merită, neîndoios, o reconsiderare. Comedia „Directorul nostru” (cu premiera în martie 1955), un film - cu vână satirică, cu nerv ironic și cu haz dezlănțuit - avea o „țintă” foarte actuală în epocă, ataca o cucerire de preț a noii ere social-politice: birocrăția.

În contrast și în replică, regizorul Victor Iliu scria, la data premierei: „Stilul tratării comicului în acest film poartă pecetea neîndoielnică a personalității artistice a regizorului Jean Georgescu. Prin faptul că personajele comediei satirice Directorul nostru nu au fost reduse la silueta unor păpuși mecanice, că ele sunt străbătute de fluidul vieții, că în exprimarea lor vizuală s-au folosit uneori mijloacele pantomimei, arată că stilul lui Jean Georgescu merge pe linia celor mai bune comedii realiste”. Pe regizorul Jean Georgescu l-a costat scump faptul că a îndrăznit această șarjă satirică la adresa birocrăției. Regizorul este silit să renunțe la două proiecte Caragiale pe care tocmai le configurase (scenariile pentru „Două lozuri” și „Telegrama”, filme care vor fi regizate de tandemul Gheorghe Naghi - Aurel Miheles).

După cum bine se știe, în anii petrecuți în capitala Franței, Jean Georgescu se căsătorise, în 1932, cu Raymonde Geneviève Beauparrain, o tânără stenodactilografă. Ei bine, după mai bine de două decenii, este obligat să divorțeze, fiind acuzat că întreține relații cu imperialismul occidental, astfel încât, în aceeași zi, 24 noiembrie 1954, Sfatul Popular al raionului Lenin din București îi eliberează lui Jean Georgescu două certificate, unul de căsătorie (pentru că nu putea fi desfăcută la București o căsătorie oficiată în Franța), pe baza actului similar francez din 23 ianuarie 1932, și altul „de despărțenie”. Abia în 1964 i s-a oferit regizorului Jean Georgescu șansa de a se reapropia de Caragiale, când a realizat filmul „Mofturi” (cu premiera în martie 1965).

Spre sfârșitul deceniului s-a încheiat și cariera cinematografică a regizorului Jean Georgescu, cu lung metrajul doar parțial reprezentativ „Pantoful Cenușăresei”, prezentat în premieră la începutul anului 1969, protagoniști fiind Ioana Pavelescu și Dorin Varga, care jucau alături de Petre Ștefănescu Goangă, Constanța Câmpeanu, Geo Barton, Stela Popescu, Ileana Iordache, Mimi Enăceanu, Ovid Teodorescu.

În februarie 1994, singur, bolnav, învins, părăsit, uitat, resemnat, Jean Georgescu se căsătorește cu asistenta sa medicală (Ioana S.), pentru ca, după numai două luni să părăsească această lume, la capătul puterilor sale fizice și spirituale. Curând după moartea lui Jean Georgescu, Viorel Domenico (singurul critic care i-a rămas aproape regizorului nonagenar) a editat o carte de-a dreptul palpitantă, „Texte de supraviețuire”, alcătuită din însemnări manuscrise aflate în arhiva Jean Georgescu. După ultimul său lung metraj, filmat în 1968, regizorul Jean Georgescu n-a mai ajuns pe platouri decât ca interpret, în scurt metrajul documentar monografic, de două acte, „Jean Georgescu, profil” pe care i l-a dedicat în 1986 regizorul Iulian Mihu.

De-a lungul anilor, regizorului Jean Georgescu i-au fost consacrate și două substanțiale volume monografice, unul cu mulți ani în urmă, „Lanterna cu amintiri” de Olteea Vasilescu și altul foarte

recent, „Jean Georgescu, altfel” de Viorel Domenico.

CĂLIN CĂLIMAN

0%

User Rating: Be the first one !

